

In kaj vunder s takim lažnivim in napčnim pisanjem doséžemo? — Odgovor: nič drugiga, kakor de sebi in bravcam in poslušavcam, in zlasti učencam nepotreben trud pri branji délamo. — Koliko nepotrebnih sném (Ausnahmen) je zavolj tega pravopisa pri učenji branja treba! Kolikrat je bravec primoran še le iz verstila govorjenja (context) posnémati, kakó je ta ali una beseda uméti in brati! Kolikrat so poslušavci razžaljeni, kader malo vajeniga braveca na tanjko takó brati slišijo, kakor je pisano! —

Od kod nek pride ta takó očitno napčina, in per tem že takó stara in vsoljna šega pisanja? —

Morebiti de ne bo nepotrebno, to prašanje nemalo bolj na tanjko prevdariti in morebiti se utegnemo od tod prepričati — če smem po šegi pregovora govoriti, — *de ni vse slavno, kar je od davno.*

1. Nar navadniši odgovor na poprejnje prašanje je ta: *de moramo zató tako pisati, kér so naši predniki tako pisali.* In rés je, de je več besedi, pri kterih se kak drug vzrok clo odkazati ne dá, postavim: *tvoj, svoj, ptica, dolžnost* i. t. d. Tode, če ta vzrok pri pisanji tolikno pravico ima, takó bi jo mogel tudi drugod imeti, in po tem takim bi mogli tudi še mi pri kresalu in žveplenkah ostati, zató kér našim prednikom še ni bilo v glavo prišlo, de bi se ogenj drugači, kakor iz kresavniga kamna obuditi zamogel. In ali nismo tudi starih slamnatih bajt svojih prededov zapustili in si namest njih nove in kamnite hiše zidali? — ja ali nismo clo zarašenih ozidjev krog svojih mést razdžali, po tem ko smo vidili, de nam jih nič več treba ni? —

2. Drugi mislijo, de je ta pravopis zavolj tega potreben, *de se po njem drugim slovenskim narodom bližamo.* — Pa kaj pomaga, se bližati, če se jim vunder nikoli ne približamo. Kaj pomaga, nekatere končne zlóge besedi, kateri k umevnosti našiga jezika pri drugih narodih malo ali nič ne prizadenejo, drugači pisati, če pa besede in zlog (Syntax) slovila zmirej ravno tisti ostanejo? — Če to šego pisanja stanovitno ohranimo, ne bomo čez sto lét drugim narodom nič bližej, kakor smo sedaj, ali pa, kakor so naši predniki pred sto léti bili. — Zunej tega je očitno, de nam samo bližanje v pravopisu, ko bi nas tudi še tako približalo, nič posebno velike koristi ne prinese, če izrekovanje ali slovilo zmirej pri starim ostane. Kteri pisavec pa je v stanu z vsim svojim pisanjem storiti, de bi ljudstvo drugači izrekovalo ali govorilo, kakor govori? — Zadnjič tudi ni spregledati, de, ako se s pisanjem enimu narodu bližamo, se v ravni ti méri od drugiga odmikamo. Takó, postavim, če pišemo: *sim bil*, *sim imel* se bližamo sicer horvaškemu slovlu (Dialect), pa se odmikamo od Dalmatinskiga in Slavonskiga, v kterim se piše in govori: *sim bio*, *sim imao*. Po tem takim ni po nobeni plati nič dobička s tem približanjem; ali če bi bil kateri, ima enako zgubo zraven sebe. Upanje drugiga in boljši približanja že davno pisavec tega v sebi nosi, namreč, de bo prišel čas, in de je morebiti že blizo, kjer bodo vsi slovanski naródi edini nar mogočniši pomočnik svoje omike in povzdige spoznali, in se v poprijemi eniga in ravno tistiga *pisavniga* ali *pismovinskiga jezika* (Literatur-Sprache) zedinili. Zakaj kakó se hočejo umetnije (Künste) in vednosti med njimi na vikši stopnjo povzdigniti, dokler so oni, zlasti nekteri narodi izmed njih v tako majhne ljudstva dveh, tréh ali štirih milijonov razdeljeni! — De se vednosti in umetnije le po pisavcih razširiti zamorejo, je očitno. Pa koliko bravecov zamorejo pisavci od takih majhnih narodov upati, zlasti, kader od menj navadnih umétnost in znanj pišejo, ktere le redke bravece in učence imeti zamorejo? in kakošni prid jih zamore podbudovati, se takih pisav ali nauk

podstopiti!? — Nasproti pa, če se vsi Slovani v pismovinskem jeziku zedinijo, so vse znajdbe in izdelki posameznih narodov občija dobrína (Gemeingut) blizo 80 milijonov Slovanov. In kakošno neobzirno (unübersehbar) polje dela in sadú se po tem bistrim glavam odpre! in kakošna nepreštevna truma bravecov in učencov jih k obdelovanju in razširu vsih vednost in učenost vne-ma!! — Tode prašanje je še: katero slovansko slovilo (Dialect) bo v občji pismovinski jezik izvolila? — Gotovo ne drugo, kakor katero je nar mečji, nar lepši, nar plemenitniši, in to je brez dvoma — *Serbsko*, katero je v lepoglasji Laškemu ali Talijanskemu enako. Tudi bi se tisti narodi, kateri mečji slovilo imajo, drugiga poprijeti gotovo ne hotli. In tega, mislim, bodo Slovani, kader se v ti reči zedinijo, narpred v ljudske šole vpeljali, in po tem — preden en rod (30 lét) preide, veči del v omikanih družbah in zbiralih v njem govorili, in vse imenitniši nauke in izdelke v njem pisali! — *)

(Dalje sledí.)

Stare slovenske navade.

(Koledovanje v Ljubljani.) Stara navada vsih slovanskih narodov je bilo koledovanje o božicu, novim létu in sv. tréh kraljih. Zagrebški koledar 1846. léta piše veliko od te navade Slovanov. Pri nas se je po deželi ta stara navada Slovincov še ohranila — po mestih je večidel zginila. Kakor so si naši Krakovčanje v vsim čisto slovensko kri ohranili, pravi slovenski korenjaki v duhu in postavi ostali, delavni možki in ženske v vertnarstvu in ribstvu, polni lepih domačih pesem — tako tudi niso pozabili koledovanja naših starih očakov. Zvečer pred sv. tremi kralji so šli s krasno razvitljeno zvezdo po mestu, so se na več krajih vstavili in koledbo zapéli. Velika množica ljudi jih je spremljala, ki je bila vesela mili pesmi poslušati.

Ljubljanski poslanci pri Slovanski Lipi v Pragu.

Pri ti priložnosti, ko so bili Ljubljanski poslanci pri svitl. Cesarju Ferdinandu v Pragi, so pozdravili tudi Slovansko Lipo, ktera jih je tako serčno sprejela, de nam naš mestni predstojnik gosp. Guttman nemo-rejo dovelj od prijazniga sprejema povedati. Gosp. Guttman in gosp. Baumgartner, vodja Ljubljanske narodne straže, sta jo nar poprej sama obiskala in gosp. Guttman jo je pozdravil v imenu slovenskih bratov;

*) Tudi mi smo te potrebe živo prepričani, de morajo Slovani kadaj eni edini pismovinski jezik imeti, kakor ga imajo Nemci in drugi narodi. Nemci se nam sicer zdej posmehujejo, ako kaj taciga želimo, in pravijo: »Kaj boste vi Slovani, sej še eden drugiga ne razumete, kar se je lani v Pragi vidilo, ko ste se mógli v zborn nemškiga jezika poprijeti.« To je dan današnji res — ali kdo je tega kriv? Slovani ne — ampak tista moč, ki je pod iménam »Pangermanismus« Slované v sužnosti iméla toliko in toliko lét. Zató je zadnji čas, de Slovani postanemo, kar nas je Bog vstvaril — kakor so nas naše matere rodile! Smo slišali praviti, de nam je nebeški Oče tudi mervico uma in razuma dal, kakor Nemcam — in de tudi Nemci eden drugiga ne razumejo, če pridejo nemški Švajcarji, zgornji Avstrijanci, Prajsi, Parci (Schwabens), Danci, Meisnerjanci, Hanoveranci, Hesnerji i. t. d. skupej, in če vsak po svojim jeziku govori. Nemci! potegnite poprej bruno iz svojiga očesa, preden se spodtikate nad pezdijem svojiga bližnjiga! — Pismovinskiga jezika nam je Slovanam tedej takó potreba, kakor Nemcam — tode pismovinski slovanski jezik ne sme prisiljena mešanca biti, ampak mora izvirati sam iz sebe iz cvéta vsih kar koli je moč izobraženih slov ali narečij. Dajmo tedej vsi slovanski narodi nar poprej zgubljene zaklade svojiga jezika pri prostim ljudstvu iskati; po tem nej izobražuje vsak narod svoj materni jezik — in sad vsiga tega bo kmalo občji pismovinski jezik.